

תלמוד ישראלי

הדף היומי לילדים

100 שנים לייסוד 'הדף היומי'

MEDISON

תחמד

משרד החינוך

מדינת ישראל

משרד החינוך

מזן התלמוד

סדר נזיקין, מסכת בבא בתרא דף ע"ז

כי הא דרב פפא הווי ליה תריסר אלפי זוזי בי חוזאי, אקניניהו ניהליה לרב שמואל בר אהא אנב אסיפא דביתיה. כי אתה, נפק לאפיה עד תווך.

תריסר אלפי - שנים עשר אלף
אקניניהו ניהליה - הקנה לו אותם
נפק לאפיה - יצא לקראתו

הסבר: לרב פפא היו אנשים במקום בשם בית חוזאי, שהיו חייבים לו 12 אלף זוז. הוא הקנה את הכסף לרב שמואל בר אחא כדי שיוכל לנבות אותו עבורו, וכאשר רב שמואל חזר עם הכסף, יצא רב פפא לקראתו לקבל את פניו עד העיר תווך.

מזן ההסטוריה

תקופת העלייה הראשונה

העלייה הראשונה הייתה גל עלייה גדול של יהודים לארץ ישראל בשנים תרמ"ב-תרס"ד. בין 25-35 אלף יהודים עלו לארץ באותה תקופה, בעיקר ממזרח אירופה, עיראק ותימן. עולים אלה הקימו את המושבות, היישובים החקלאיים היהודים הראשונים בארץ, ביניהן פתח תקווה, זיכרון יעקב, ראשון לציון וראש פינה. ההתיישבות נתמכה על ידי הברון רוטשילד, "הנדיב הידוע", שסיפק לה סיוע כספי וארגוני. העלייה הראשונה ביססה את היישוב היהודי בארץ וסללה את הדרך להמשך העלייה וההתיישבות ולהקמת המדינה.

ביתם של בני משפחת אהרנסון שלימים הפך למוזיאון תולדות נילי (BRAUNER TEDDY, אוסף התצלומים הלאומי)

"תלמוד ישראלי" פרויקט חינוכי, קהילתי וחברתי המגיש את התלמוד תוך חיזוק והעצמת הקשר לתרבות ומורשת ישראל.

זמני השבת במוקדי הפעילות בעולם:

ישראל י"ם:	ישראל ת"א:
כניסת שבת: 18:12	כניסת שבת: 18:27
יציאת שבת: 19:22	יציאת שבת: 19:24
ניו יורק:	גרמניה:
כניסת שבת: 18:47	כניסת שבת: 18:58
יציאת שבת: 19:47	יציאת שבת: 20:14

סדר נזיקין | מסכת בבא בתרא ע"ה - פ"א
פרשת כי תצא | ה' - י"א באלול תשפ"ד (8-14 לספטמבר 2024)

דף ע"ה: ישיבות בבבל

כמה שנים לפני שנחרב בית המקדש הראשון החלה גלות בבבל. נבוכדנצר הגלה את המלך יהויכין ורבים מגדולי הדור לבבל, הם התיישבו בעיר והרדעו ואף הביאו עמם לשם אבנים מבית המקדש שמהן בנו את בית הכנסת בנהרדעא. **נהרדעא שכנה סמוך לשפת נהר שכננה "נהר מלכא". נהר זה היה תעלת מים שחיברה בין הנהרות פרת וחידקל.** עד תקופת המשנה וחלק מתקופת הגמרא היתה נהרדעא המרכז התורני של גלות בבבל. היתה בה ישיבה מרכזית ובית דין גדול. בתקופה בה שימש האמורא שמואל כראש ישיבת נהרדעא, ירד האמורא רב לבבל, והוא הקים ישיבה מרכזית בעיר סורא. אחרי שנפטר שמואל התפצלה ישיבת נהרדעא לשנים: רב נחמן עמד בראש הישיבה בנהרדעא, וחלק מן התלמידים הלכו עם רב יהודה ופתחו **ישיבה בפומבדיתא - מילה זו מורכבת משתי מילים: פום, ו-בדיתא,** שכן העיר שכנה בפי הנהר בדיתא - אחד הפלגים של נהר הפרת. העיר פומבדיתא שכנה באזור בו קימת בימינו העיר פאלוג'ה שבבעירק. החל מתקופת בית המקדש השני עד תקופת הגאונים התגוררו רוב יהודי בבבל באזור פומבדיתא.

דף ע"ו: ישיבות בבבל - המשך

בימי קדם היתה בבבל נתונה תחת שלטון מלכי פרס, ומעת לעת הם ניהלו מלחמות עם צבאות רומא. כחמש שנים לאחר פטירת שמואל, נלחם מושל העיר - פפא בר נצר, שזכה לתמיכת הרומאים, בשבוע מלכא מלך פרס והוא כבש את העיר נהרדעא והחריבה עד היסוד. תלמידי הישיבה בראשות רב נחמן נמלטו לעיר מחוזא ושם המשיכו את הישיבה. **בדור השני של האמוראים היו אפוא, בבבל שלוש ישיבות מרכזיות: ישיבת נהרדעא שעברה אחר כך למחוזא, ישיבת סורא שנוסדה בידי רב, וישיבת פומבדיתא שנוסדה בידי רב יהודה.** בימיו של רבא התאחדו שוב הישיבות מחוזא ופומבדיתא לישיבה אחת. ישיבות סורא ופומבדיתא התקיימו כשמונה מאות שנים עד סוף תקופת הגאונים. **לקראת סוף תקופת הגאונים עברה ישיבת פומבדיתא לעיר בגדאד.** בין האחרונים ששימשו בה בראשות הישיבה הם רב שריא ובנו, רב האי גאון, הנחשב כאחרון הגאונים. אחרי רב האי שימש "רב חזקיה בן דוד ראש הגולה" בראשות הישיבה כ-20 שנה עד שנרצח באכזריות בידי "החליף" המוסלמי, מושל האזור, וישיבת פומבדיתא נסגרה. **שימשו בסורא 53 ראשי ישיבה, בין המפורסמים שבהם הוא רב אשי, עורך התלמוד הבבלי, ורב סעדיה גאון.**

דף ע"ז: עסקת הפרדות והקרן

על הפרק עמדה עסקת מכירה של קרן ופרדות שעמדו בסמוך אליו. מוכר הקונה סיכמו על מכירה של קרן ולאחר מכן התגלע ויכוח בין המוכר לקונה, כי הקונה טען שהוא התכונן לקנות גם את הפרדות והמוכר אמר: רק את הקרן מכרתי לך. מי צודק? ובכן, הדבר תלוי. **אם הפרדות היו קשורות לקרן בעת המכירה, המכירה כוללת גם את הפרדות.** לכן התכונן המלמד "אסור - לקנות הכל", שאם הפרדות אסורות (קשורות) לקרן אזי מחליטים שהקנין חל על הכל. ברם, אם הפרדות לא היו קשורות, המכירה חלה רק על הקרן. זה פירוש הביטוי - "מותר - לקנות חלק" - **אם הפרדות היו מותרות ולא קשורות לקרן, הקנין חל רק על חלק - דהינו רק על הקרן.**

מתפלפלים

דני בן ה-17 עבד במשך מספר שנים בכל מיני עבודות, וחסך לעצמו סכום יפה של כסף. בזמן האחרון דני קרא על עמותות שונות שעושות פעילויות חשובות והודיע להוריו שהוא רוצה לתרום את כל הכספים שחסך לעמותות. רצונו זה עורר דיון משפחתי סוער.

מצד שני:

חלק מבני המשפחה אמרו שעם כל הכבוד לרצונו לתרום, יותר נכון שהוא ייתן רק חלק מסוים מחסכונותיו למטרות החשובות הנ"ל, ואת שאר הכסף ישמור לדברים ירצה לעשות בעתיד. לא נכון לתת את כל הכסף בבת אחת בגיל הזה.

מצד אחד:

חלק מבני המשפחה שמחו והתפעלו מאוד מרצונו של דני, ומהעובדה שהוא מוכן לתרום את כל כספו למטרות נעלות. הם ראו בכך אצילות וגדולות נפש של דני, ונדבך משמעותי באישיותו.

מה דעתכם?

אם גם אתם נתקלתם בדילמה ו'התפלפלתם' עליה אתם מוזמנים לשתף אותנו ונפרסם אותה אצלנו בעלון. ניתן לשלוח למייל talmudisraeli@medison.co.il תחת הנושא "דילמה" עם שם משפחה ועיר מגורים וגם אתם תיכנסו להגרלה על פרסים שווים

על המפה

זכרון יעקב

זכרון יעקב היא מועצה מקומית במחוז חיפה. היא נוסדה בשנת 1882 על ידי עולים מרומניה, והברון אדמונד רוטשילד פרש עליה את חסותו, וקרא לה זיכרון יעקב על שם אביו. הברון בנה את מבני המגורים והמשק ואת מוסדות הציבור במושבה, נטע שם כרמים והקים את היקב שהפך לגדול בארץ. בין תושבי המקום היו הרופא הידוע ד"ר הלל יפה, ובני משפחת אהרנסון שהקימו את מחתרת ניל"י. כיום גרים בזיכרון יעקב כ-24,000 תושבים.

רחוב המייסדים בזכרון יעקב (Wikipedia, RickP)

הצטרפו למאות אלפי לומדי הדף היומי, פתחו שיעור שבועי אצלכם בקהילה

כל קהילה שתצטרף, תקבל את העלון השבועי עפ"י הכמות הנצרכת בקהילתה בחינם עד פתח הבית! לרישום סרקו את הקוד.

לימוד קהילתי הורים וילדים - נתיבות

100 שנים לייסוד 'הדף היומי'

המושג השבועי

גאולת קרקע

גאולת קרקע פירושה קניית קרקעות בארץ ישראל מידיהם של נוכרים למטרת התיישבות יהודית. "גאולה" פירושה החזרת האדמה לבעליה האמיתיים, לעם ישראל.

4260	3930	3880	3828	3728	3408	3340	2934	2883	2448	2448	2238	1948	0				
495	רבי יהודה הנשיא	רבי עקיבא	חורבן ביהמ"ק ה-2	הלל הזקן	-352 הקמת ביהמ"ק ה-2	-560 אסתר המלכה	-422 חורבן ביהמ"ק ה-1	חונת ביהמ"ק ה-1	שלמה המלך	דוד המלך	דבורה הנביאה	מתן תורה	-1311 יציאת מצרים	אפרים ומנשה	-1521 בני במצרים	-1812 אברהם אבינו / שרה	-3760 בריאת העולם

לוח זמנים (שנים)

התבוננו היטב בציור - ישנם בציור שני דברים לא נכונים ולא הגיוניים - מהם?

- 1 מי הוא האיש בתמונה?
- 2 מה היו הכינויים שלו?
- 3 מה המשותף לשמות המקומות שבציור?
- 4 מה הקשר בין הדמות לבין היין שהוא מחזיק?

אין לראות סוסים, אלא כלב
 לאטמו, אלא סוסים, ולא כלב
 וכלביו נראים, אלא סוסים, ולא כלב
 יסגלסלס אזי, אלא סוסים, ולא כלב
 "לאטמו סוסים, אלא כלב"
 "לאטמו סוסים, אלא כלב"

מי אני?

1. תנועה שפעלה במזרח אירופה בסוף המאה ה-19.
2. כללה עשרות אגודות עם מטרות משותפות.
3. דגלה בעליית יהודים לארץ ישראל והתיישבות בה.
4. בין הוגי הדעות שמאחוריה היו הרב שמואל מוהליבר והרב מרדכי אליאשרב.
5. על בסיסה קמה התנועה הציונית שנוסדה בבזל.

אזה, יסגלסלס וסגלסלס

השנה אנו מציינים

100 שנים לייסוד 'הדף היומי'

למדו את המושגים המודגשים כעלון ותוכלו להשתתף בחידונים ופעילויות במשך השנה.

5780 ה'תש"פ	5778 ה'תשע"ח	5727 ה'תשכ"ז	5708 ה'תש"ח	5707 ה'תש"ז	5699 ה'תרצ"ט	5657 ה'תר"ץ	5323 ה'רמ"ח	5260	5258	4900	4800	4650	4260
2019 שנת סיום הש"ס ללומדי הדף היומי	2017 70 שנה למדינה	1969 הרב אריה לויין	1967 מלחמת ששת הימים	1948 הקמת המדינה	1947 מלחמת העצמאות	1939 שואה	1897 הרצל	רבי יוסף קארו	1500 העת החדשה	1492 גירוש ספרד	הרמב"ם	רבי סעדיה גאון	510 ימי הביניים תקופת הראשונים

דבר תורה

לתורה ולחכמים הייתה חשיבות מיוחדת בשמירה על ממונם של ישראל ועל כך שהחברה תתנהל ביושרה. אחת הדוגמאות המובהקות לכך נלמדת בפרשתנו מהמילים: "אבן שלמה וצדק יהיה לך". מהמילים "היה לך" לומדת הגמרא במסכת בבא בתרא ופוסק השולחן ערוך: "חייבים בית הדין להעמיד ממונים שיהיו מחזרים על החנויות, וכל מי שנמצא איתו מדה חסרה או משקל חסר או מאזנים מקולקלים רשאים להכותו ולקנסו כאשר יראה לבית דין".

בצורה זו התורה מלמדת אותנו כי ההליכה בדרכיו של הקב"ה צריכה להיות מחוברת לכל חלקי החיים, ושעל חכמים החובה לפקח ולדאוג לכך שחיי המסחר גם הם יתנהלו ביושר, לא פחות מאשר להורות הלכות על מצוות שבין אדם למקום.

חִיצוּה!

זהו את שמות הישיבות הבאות:

1. כשמסתכלים עליה הפוך, זה לא מותר
2. מים זורמים מובילים לחוכמה
3. נקראת על שם פיו של הנהר בדיאת

גוגל (אנטיגו)
'אזלול' אלום: גוגל

שאלות השבוע

1. כמה ראשי ישיבות היו בישיבת סורא?
2. מה דינו של מי שאכל מההקדש?
3. מה זה "מקרא ביכורים"?

בין הפותרים נכונה תערך הגרלה שבועית* והזוכה בה יזכה בפרס איכות: את התשובות יש לשלוח עד יום רביעי שלאחר השבת של אותו עלון עד השעה 14:00, למייל talmudhagrala@medison.co.il יש לצייט את מס' העלון עליו אתם עונים.* בפינקוח רואה חשבון

סדר זיקרון | מסכת בבא בתרא, דף ע"ח - פ"א

דף ע"ח: "אונאת ממון"

איסור "אונאת ממון" פירושו - איסור להשיג ממון בדרך בלתי ישרה.

התורה אוסרת למכור חפץ במחיר יקר מערכו האמיתי, מבלי שהקונה יודע זאת. כלומר: זכותו של המוכר לומר לקונה: "מחירו של קילוגרם מלפפון הוא שישה שקלים, ואני מוכר בשישים שקלים, פי ככה מתחשק לי...". זה מותר. ירצה הקונה לקנות - יקנה. לא ירצה - לא יקנה. אך אם הקונה אינו יודע שהוא משלם מחיר יקר, אזי המוכר עובר על איסור הונאה.

הלכה זו מתייחסת גם אל הקונה. אם המוכר דורש מחיר זול מפני שהוא אינו יודע שהמחיר יקר יותר, חייב הקונה לומר למוכר: "אני שמח לקנות בזול, אבל עליך לדעת שהמחיר של החפץ יקר יותר ואתה יכול לקבל עליו יותר כסף".

דף ע"ט: איסור מעילה בהקדש

"הקדש" הוא ממון ששייך לבית המקדש. למשל, אדם אמר: "אני מקדיש את הכיסא שלי לבית המקדש", מאותו רגע הכיסא שייך ל"הקדש".

התורה אומרת שיש איסור "מעילה" - כלומר, אסור ליהנות מהקדש, ומי שנהנה מ"הקדש" עבר על איסור מעילה.

אם אדם בטעות מעל ב"הקדש", למשל, הוא אכל בטעות חפץ של הקדש, עליו לשלם להקדש את השווי של האוכל שאכל - קרן, ובנוסף עליו לשלם גם "חומש" - חמישית. למשל אם הוא אכל כיכר לחם ששוה 4 שקלים, עליו לשלם 5 שקלים. 4 שקלים קרן, ועוד שקל חומש.

חוץ ממה שהוא משלם חומש, עליו להביא גם קורבן מיוחד שנקרא "אשם מעילות". את הקורבן הזה הוא מביא כדי שהקב"ה יכפר לו על עוונותיו ויסלח לו על העברה שעבר.

דף פ"א: מכירת יונים

בדף זה, בעקבות הדין העוסק בדיני מכירת יונים, מספר לנו התלמוד מספר פרטים מעניינים מאוד על טבע היונים, כפי שהיו ידועים לחכמי התלמוד בימיהם.

המשנה אומרת שאם אדם מוכר לחברו את כל היונים שיש לו בשנה שלו בשנה מסוימת, ודאי אינו מתכוון למכור את זוג היונים הראשון, שהרי תמיד מנדלי היונים מקפידים להשאיר אותם בקו.

דף פ"א: מצות ביכורים

אדם שיש לו פרדס או שדה, בו הוא מנדל אחד משבעת המינים, עליו להביא לבית המקדש בכל שנה את הפירות הראשונים שנדלו בשדהו בשנה זו. בבית המקדש הוא נותן את הפירות לכוהנים.

"ביכורים" מלשון בכור. אלה הפירות הראשונים, הבכורים.

הולך אדם בפרדסו, והנה הוא מבחין שבין עלי העץ מתחיל לבצבץ פרי. נוטל חוט, קושר על הפרי ואומר: "זה יהיה ביכורים". כשהפרי נדל ונעשה ראוי לאכילה, בעליו קוטף אותו, מניחו בכלי ומעלהו לבית המקדש. אחר כך נותנים את הביכורים לכוהנים.

מי שמביא ביכורים קורא גם "מקרא ביכורים", פסוקים מפרשת "כי תבוא" העוסקים בהבעת תודה על ארץ ישראל ועוד. בדף זה לומדים שאדם שיש לו עץ, אבל הפרקע שתחת העץ אינה שייכת לו - אינו מביא ביכורים.

תלמוד ישראלי

בחסות חברת MEDISON
Talmudisraeli@Medison.co.il
טל: 03-9250225 פקס: 03-9265608

מייסד ועורך: מאיר יעקבסון
מנהל חינוכי ועורך: אבי רט
י"ר חבר הנאמנים: ר"ח חיים פריילימן